

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 22 febr. 1889 kl. 11 f. m.

Första Kammarens tillfälliga utskotts n:o 3 utlåtande n:o 2, i fråga om ersättning till nämndemän för inställelse vid urtima ting för ransakning i brottmål.

Uti en inom Första Kammaran afgifven motion, n:o 44, har herr *Söderberg* hemställt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådana åtgärder, att nämndemän för inställelse vid urtima ting för ransakning i brottmål må erhålla ersättning enligt gällande resereglemente.

Till stöd för förslaget har motionären hufvudsakligen anført, att genom kongl. kungörelsen den 17 september 1851 nämndemän i vissa fall tillerkänts ersättning af allmänna medel för inställelse vid ting för ransakning rörande brott och genom kongl. kungörelsen den 30 december 1863 för extra förrättningar i allmänhet med undantag af vägsyner och urtima ting i brottmål; att det vore af vigt för rättskipningen, att nämndemansbestyret ej blefve så betungande, att täta ombyten af nämndemän egde rum, och att det syntes vara med billighet öfverensstämmande, att nämndemän för fullgörande af sitt uppdrag såsom domstolsledamöter icke finge vidkännas andra kostnader än dem, som förorsakades af inställelse vid lagtima tingen.

Ett liknande förslag väcktes vid 1885 års riksdag i Andra Kammaran af herr O. B. Olsson, som i en med n:o 49 betecknad motion

föreslog, »att Riksdagen måtte besluta, att nämndeman som biträder rätten vid sådana urtima ting inom häradet eller tingslaget, som hållas för ransakning i brottmål, måtte af statsmedel erhålla i dagtraktamente fyra kronor 50 öre». Statsutskottet, som då hade att i första hand behandla motionen, erkände det beaktansvärda i motionens syfte, men ansåg betänkligheter möta att för det dåvarande tillstyrka bifall till motionen, emedan dels motionären icke lemnat någon utredning rörande de kostnader, förslaget genomförande skulle kräfva, dels ock nu gällande bestämmelser angående ersättning i vissa fall till nämndemän för urtima ting i brottmål torde, om motionärens förslag genomförts, hafva bort i sammanhang dermed förändras, angående hvilken förändring förslag likväl ej förelegat.

I enlighet med statsutskottets hemställan afslogs motionen af båda kamrarne; men, stödjande sig på det erkännande herr Olssons motion dock rönt inom statsutskottet, gick vid 1886 års riksdag herr J. B. Unger ett steg längre i samma riktning som herr Olsson och äskade i en inom Andra Kammarne väckt motion, n:o 137, att Riksdagen för sin del, med upphäfvande, såvidt nämndemän angår, af kongl. kungörelsen den 30 december 1863 angående nämndemäns rätt till ersättning för extra förrättningar samt om godtgörelse till fjerdingsman för vissa uppdrag, näst efter orden »vid skattläggningar och» tilläggas »vid urtima ting för ransakning i brottmål».

Andra Kammarne tredje tillfälliga utskott, till hvilken sistberörda motion hänvisades, hemställde i utlåtande n:o 8, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådana åtgärder, att nämndemän för inställelse vid urtima ting för ransakning i brottmål må erhålla ersättning enligt gällande rese-reglemente, och, efter det Andra Kammarne bifallit nämnda hemställan, tillstyrkte Första Kammarne andra tillfälliga utskott i utlåtande n:o 7 Första Kammarne att instämma i Andra Kammarne beslut. Med 43 röster mot 32 afslog dock Första Kammarne detta utlåtande, sedan mot bifall till detsamma anförts, ej mindre att förslaget innefattade en kränkning af den viktiga grundsatsen, att det folkliga elementet i våra landtdomstolar ej finge vara aflönadt, än ock att det skulle medföra en betydande kostnad för statsverket.

Utskottet delar väl den åsigt, att nämndemansbefattningen fortfarande bör betraktas såsom ett icke aflönadt förtroendeuppdrag, men håller före, att den omständighet, att nämndemännen åtnjuta ersättning för inställelse vid urtima ting för ransakning i brottmål, särdeles om denna ersättning stannar vid godtgörelse för sjelfva resan, lika litet

beröfvar nämndemansbefattningen dess förutnämnda karakter, som bestämmelserna om reseersättning åt landstingsmän och ledamöter i in-skrifningsrevision torde kunna anses upphäfva enahanda egenskap hos dessa befattningars innehafvare.

Då hufvudskälet emot förslaget sålunda ej kan af utskottet tillmätas stor betydelse, och, enligt hvad utskottet erfärit, nämndemansbefattningen, som i vissa delar af landet betraktas såsom ett eftersträfvadt hedersuppdrag, å andra orter anses så betungande, att dugande män fördenskull undandra sig att länge bibehålla densamma, finner utskottet både klokhet och billighet mana att, der, såsom i förevarande fall synes vara händelsen, sådant lämpligen kan ske, minska de med befattningen förenade uppoffringar.

På den noggranna utredning af den årliga kostnad, som förslagets genomförande antagligen kommer att medföra för statsverket, hvilken utskottet tror böra föregå beslut i ämnet och som svårligen kan annorledes än genom Kongl. Maj:ts försorg åstadkommas, torde emellertid i någon mån bero, om uti ifrågavarande fall både reseersättning och dagtraktamente bör tillerkännas nämndemän eller endast reseersättning, hvarförutom Kongl. Maj:t, om framställningen i öfrigt vinner nådigt afseende, icke läser underlåta att pröfva, om ej följdriktighet fordrar, att ersättning beviljas nämndemän för inställelse ej blott, såsom motionens ordalag innehålla, vid urtima ting för ransakning i brottmål utan ock, såsom motionären säger sig hafva åsyftat, då för dylik ransakning extra rättegångsdag under lagtima ting måste ega rum.

På grund af hvad nu blifvit anfördt anser utskottet sig böra på det sätt understöddja motionen, att utskottet hemställer,

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga under ompröfning, huruvida ej nämndemän för inställelse vid urtima ting för ransakning i brottmål må erhålla ersättning.

Stockholm den 21 februari 1889.

På utskottets vägnar:

W. STRÅLE.